

PADOMES IETEIKUMS

(2011. gada 12. jūlijs)

par Maltas 2011. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par atjaunināto Maltas stabilitātes programmu 2011.–2014. gadam

(2011/C 215/04)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu⁽¹⁾ un jo īpaši tās 5. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

pēc apspriešanās ar Ekonomikas un finanšu komiteju,

tā kā:

- (1) Eiropadome 2010. gada 26. martā piekrita Komisijas priekšlikumam uzsākt jaunu izaugsmes un nodarbinātības stratēģiju – “Eiropa 2020” –, kam pamatā būtu ciešāka ekonomikas politikas koordinācija, lielākoties pievēršot uzmanību galvenajām jomām, kurās jārikojas, lai palielinātu Eiropas ilgtspējīgas izaugsmes potenciālu un konkurētspēju.
- (2) Padome 2010. gada 13. jūlijā pieņēma ieteikumu par dalībvalstu un Savienības vispārējām ekonomikas politikas pamatnostādņēm (2010.–2014. g.), bet 2010. gada 21. oktobrī – lēmumu par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņēm⁽²⁾, kas kopā veido “integrētās pamatnostādnes”. Dalībvalstis tika aicinātas ņemt vērā šīs integrētās pamatnostādnes savā ekonomikas un nodarbinātības politikā.
- (3) Komisija 2011. gada 12. janvārī pieņēma pirmo Gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot jaunu ekonomiskās pārvaldības ciklu ES un pirmo Eiropas *ex-ante* un integrētas politikas koordinēšanas pusgadu, kas balstās uz stratēģiju “Eiropa 2020”.

(4) Eiropadome 2011. gada 25. martā apstiprināja fiskālās konsolidācijas un strukturālu reformu prioritātes (saskaņā ar Padomes 2011. gada 15. februāra un 7. marta secinājumiem un atbilstīgi Komisijas Gada izaugsmes pētījumam). Tā uzsvēra, ka prioritāte jāpiešķir stabilam budžetam un fiskālās stabilitātes atjaunošanai, bezdarba samazināšanai ar darbaspēka tirgus reformu palīdzību un jauniem centieniem stiprināt izaugsmi. Tā aicināja dalībvalstis šīs prioritātes izvērst konkrētos pasākumos, ko paredzēts iekļaut to stabilitātes vai konverģences programmās un valsts reformu programmās.

(5) Eiropadome 2011. gada 25. martā aicināja dalībvalstis, kas piedalās paktā “Euro plus”, savlaicīgi nākt klajā ar savām saistībām, lai tās ietvertu attiecīgo valstu stabilitātes vai konverģences programmās un valstu reformu programmās.

(6) Malta 2011. gada 28. aprīlī iesniedza savu 2011. gada valsts reformu programmu un 2011. gada 29. aprīlī – savas 2011. gada stabilitātes programmas atjauninājumu, kas attiecas uz laika posmu no 2011. līdz 2014. gadam. Abas programmas ir izvērtētas vienlaikus, lai ņemtu vērā to savstarpējo saistību.

(7) Ekonomikas krīzes rezultātā strauji samazinājās eksports un ieguldījumi, un reālais IKP 2009. gadā kritās par 3,4 %. Arī pateicoties valdības atbalstam, nodarbinātības līmenis pazeminājās tikai nedaudz. Ievērojami atjaunojoties eksporta un uzņēmumu ieguldījumu apjomam 2010. gadā, Maltas ekonomiskā aktivitāte 2010. gadā jūtami atguvās un bezdarba līmenis pazeminājās. Ņemot vērā lielo valsts parādu (61,5 % no IKP 2008. gadā), valdība neīstenoja lielus fiskālos stimulus, un vispārējās valdības budžeta deficīts 2009. gadā (3,7 % no IKP) palika zem attiecīgā rādītāja visā euro zonā kopumā. Valsts fiskālā deficīta un parāda attiecība 2010. gadā saglabājās visumā stabila.

(8) Pamatojoties uz atjauninātās stabilitātes programmas izvērtējumu saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1466/97, Padome uzskata, ka makroekonomikas scenārijs, kas veido pamatu budžeta prognozēm, ir mazliet labvēlīgs, jo īpaši vēlākajos stabilitātes programmas laika posma gados. Stabilitātes programmā ir plānots līdz 2011. gadam samazināt vispārējās valdības budžeta deficītu zem Līgumā minētās atsauces vērtības; 2010. gadā budžeta deficīts bija 3,6 % no IKP. Lai pēc tam pakāpeniski sasniegtu vidēja termiņa mērķi (VTM), proti, strukturālā izteiksmē sabalansētu budžetu, pasākumi jāpapildina ar saistībām ar nolūku nodrošināt ilgtspējīgu, galvenokārt uz izdevumu samazināšanu balstītu konsolidāciju. Tomēr stabilitātes programmā nav paredzēts sasniegt vidēja termiņa mērķi stabilitātes programmas darbības

⁽¹⁾ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

⁽²⁾ Paturētas 2011. gadam ar Padomes Lēmumu 2011/308/ES (2011. gada 19. maijs) par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņēm (OV L 138, 26.5.2011., 56. lpp.).

- laikā. Tiek prognozēts, ka, pateicoties pozitīvai un arvien labākai primārai bilancei, parāda attiecība samazināsies no 2010. gadā reģistrētās augstākās vērtības (68 % no IKP) līdz 63,7 % 2014. gadā. Komisijas aprēķinātie vidējie ikgadējie strukturālās korekcijas centieni laikposmā no 2012. līdz 2014. gadam kopumā atbilst Stabilitātes un izaugsmes paktam. Tomēr budžeta izpildes rezultāti varētu būt sliktāki nekā plānots iespējamās izdevumu pārsniegšanas dēļ un tādēļ, ka trūkst informācijas par pasākumiem, kas ir konsolidācijas centieni pamatā pēc 2011. gada.
- (9) Fiskālās konsolidācijas centieni ar mērķi sasniegt VTM ir galvenais Maltas uzdevums. Kaut arī 2011. gada budžetā ir paredzēti pasākumi pārmērīga budžeta deficīta novēršanai 2011. gadā, noviržu gadījumā būtu vajadzīgi papildu pasākumi. Vidēja termiņa konsolidācijas stratēģijas, kas vēl nebalstās uz konkrētiem pasākumiem, ticamība tiktu uzlabota ar stiprākas daudzgadu budžeta shēmas palīdzību. Galvenais trūkums ir daudzgadu mērķu nesaistošais raksturs, kas nozīmē, ka fiskālās plānošanas perspektīva ir samērā īsa. Stabilitātes programmā ir minēts, ka tiek apsvērta iespēja ieviest noteikumus par izdevumiem.
- (10) Saskaņā ar Komisijas jaunāko izvērtējumu riski attiecībā uz ilgtermiņa ilgtspēju ir lieli, jo sabiedrības novecošanas, tostarp pensiju, ilgtermiņa ietekme uz budžetu Maltā ir ievērojami lielāka nekā vidēji ES. Turklāt vecāka gadagājuma darba ņēmēju līdzdalība darba tirgū ir ļoti neliela saistībā ar joprojām samērā zemo pensionēšanās vecumu, priekšlaicīgas pensionēšanās shēmu biežu izmantošanu un ļoti nelielu vecāka gadagājuma sieviešu līdzdalību darba tirgū. 2006. gada pensiju reforma sāka pievērsties ilgtspējai, paaugstinot pensionēšanās vecumu, kaut arī ļoti pakāpeniski, un pievērsās jautājumam par pensiju atbilstīgumu nākotnē, jo īpaši ieviešot izdevīgākus indeksācijas noteikumus un garantētu valsts minimālo pensiju. Valsts reformu programmā tiek ziņots par pašreizējām apspriedēm par jaunas pensiju reformas priekšlikumiem, kurus iesniegusi darba grupa pensiju jautājumā, tostarp par skaidras saiknes izveidi starp pensionēšanās vecumu un paredzamo dzīves ilgumu, kā arī par obligātā otrā un brīvprātīgā trešā pensiju līmeņa ieviešanu. Tomēr valsts reformu programmā nav norādīta visaptveroša, aktīva vecumdienu stratēģija, kas papildinātu šobrīd notiekošās un paredzētās izmaiņas tiesību aktos. Nedeklarētā nodarbinātība apdraud valsts finanšu ilgtermiņa ilgtspēju. Valsts reformu programmā valdība nāk klajā ar dažiem pasākumiem šīs problēmas novēršanai, taču trūkst priekšlikumu ar mērķi pārskatīt nodokļu un pabalstu sistēmu, lai panāktu, ka darbs atmaksājas. Vēl viens svarīgs Maltas uzdevums ir palielināt sieviešu līdzdalību darba tirgū, ņemot vērā apstākli, ka sieviešu nodarbinātības līmenis Maltā ir viszemākais Eiropas Savienībā. Valsts reformu programmā valdība ir izvirzījusi ievērojamo skaitu iniciatīvu, kas pievēršas darba ņēmējam. Šo iniciatīvu īstenošana un ietekme būtu jāizvērtē 2012. gadā.
- (11) Pēdējos gados Maltā ir notikusi intensīva rūpniecības pārstrukturēšana, aizstājot tradicionālo, darbietilpīgo ražošanu ar jaunām saimnieciskās darbības jomām ar augstu pievienoto vērtību. Tas ir izraisījis neatbilstību darba tirgū starp prasmju pieprasījumu un piedāvājumu, norādot uz nepieciešamību nodrošināt jaunajās nozarēs vajadzīgo prasmju apgūšanu, jo īpaši izmantojot augstāko izglītību, lai tādējādi vēl vairāk dažādotu Maltas ekonomikas pamatu.
- (12) Maltā ir visaugstākais priekšlaicīgi mācības pārtraukšu skolēnu īpatsvars ES, proti, 2009. gadā tas sasniedza 36,8 %, savukārt ES vidējais rādītājs bija 14,4 %. Maltā ir arī zems to 30 līdz 34 gadu vecu personu īpatsvars, kurām ir augstskolas vai līdzvērtīga līmeņa izglītība (21,1 % salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju 32,3 % 2009. gadā). Maltas mērķis ir līdz 2020. gadam samazināt priekšlaicīgi mācības pārtraukšu skolēnu īpatsvaru līdz 29 % un palielināt 30–34 gadu vecu personu īpatsvaru ar augstskolas vai līdzvērtīga līmeņa izglītību līdz 33 %. 2011. gadā tika ieviesti pasākumi, lai sniegtu skolēniem, kuri, iespējams, varētu priekšlaicīgi pārtraukt mācības, interesantas karjeras iespējas, piedāvājot profesionālās izglītības un apmācības iespējas vai arī iespēju atsākt izglītošanos.
- (13) Malta ir viena no nedaudzajām ES dalībvalstīm ar vispārēju algu indeksācijas mehānismu. Algu paaugstinājums ir piesaistīts obligātam dzīves dārdzības korekcijas (COLA) mehānismam, kā rezultātā algas tiek paaugstinātas atbilstīgi iepriekšējai inflācijas attīstībai, kaut arī mazāko algu gadījumā paaugstinājums ir proporcionāli lielāks. Kopā ar minimālo algu šī korekcija var vēl vairāk kaitēt darbietilpīgo nozaru konkurētspējai. Šis jautājums ir īpaši būtisks, ņemot vērā neseno enerģijas cenu kāpumu, kas varētu izraisīt algu un cenu spirāli.
- (14) Malta ir gandrīz pilnībā atkarīga no naftas importa enerģijas ražošanai, kā rezultātā ekonomika ir viegli ietekmējama naftas cenu izmaiņu gadījumā. Kopā ar Maltas enerģētikas sistēmas nepiemērotību šis apstāklis varētu radīt problēmas uzņēmējdarbībai un mazu un vidēju uzņēmumu konkurētspējai. Izmantojot potenciālu, lai ražotu enerģiju no atjaunojamu energoresursu avotiem, varētu gūt divkāršu ieguvumu, proti, tiktu uzlabota konkurētspēja un sasniegti mērķi enerģētikas un klimata jomā. Tomēr valsts reformu programmā sniegtā informācija par enerģētikas jomas pasākumiem ir ierobežota, kā rezultātā ir grūti novērtēt to tehnisko iespējamību un izmaksu rentabilitāti.
- (15) Malta ir uzņēmusies vairākas saistības saskaņā ar pakto "Euro plus". Saistības attiecas uz divām pakta jomām: konkurētspēju un valsts finanšu ilgtspēju. Fiskālajā jomā saistības aptver budžeta shēmas atbildības un pārredzamības stiprināšanu, kā arī iespēju apspriešanu ar mērķi ieviest mehānismus, lai uzlabotu budžeta izpildes disciplīnu. Ražīguma palielināšanai ir paredzēti pasākumi, lai uzlabotu uzņēmējdarbības vidi un uzņēmumu finansēšanas nosacījumus, kā arī lai pastiprinātu konkurenci pakalpojumu nozarē, īpaši telekomunikāciju jomā. Kaut

arī valsts reformu programmā ir apskatīti nodarbinātības un finanšu stabilitātes jautājumi, pakta "Euro plus" saistības uz tiem neattiecas. Lai gan iestādes galveno uzmanību velta ražīguma palielināšanai, tās neatzīst, ka pašreizējais algu indeksācijas mehānisms ietekmē Maltas konkurētspēju. Pakta "Euro plus" saistības ir izvērtētas un ņemtas vērā ieteikumos.

- (16) Komisija ir izvērtējusi stabilitātes programmu un valsts reformu programmu, kā arī saistības, ko Malta uzņēmas saskaņā ar pakta "Euro plus". Tā ir ņēmusi vērā ne tikai minēto programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Maltā, bet arī to atbilstību ES noteikumiem un norādēm, ņemot vērā to, ka jānostiprina ES vispārējā ekonomiskā pārvaldība, kas panākams, turpmākajos valstu lēmumos sniedzot ES līmeņa norādes. Ņemot to vērā, Komisija uzskata, ka, kaut arī mērķtiecīgi panākumi VTM sasniegšanā ir atbilstīgi, vienlaikus pastāv nopietns risks konsolidācijas stratēģijai, jo tās pamatā nav konkrēti pasākumi un izdevumi varētu tikt pārsniegti, kā tas jau noticis pagātnē. Turklāt pastāv iespēja, ka vidējā termiņa budžeta shēmas nesaisītais raksturs neuzlabos fiskālo disciplīnu. Samērā lielās ar novecošanu saistītās ilgtermiņa izmaksas, jo īpaši izdevumi par pensijām, apdraud Maltas valsts finanšu ilgtermiņa ilgtspēju. Valsts reformu programmā ir apzinātas svarīgākās strukturālās problēmas, ar kurām Maltas ekonomika saskaras, kaut arī papildu uzmanība, šķiet, ir jāpievērš konkrētiem jautājumiem, jo īpaši ekonomikas darbaspēka potenciāla labākam izmantošanai un algu noteikšanas mehānisma pārskatīšanai un nepieciešamo pasākumu veikšanai, lai veiktu tā reformu ar mērķi nodrošināt labāku koordināciju starp algu un ražīguma izmaiņām, kā arī enerģijas avotu dažādošanai.
- (17) Ņemot vērā šo izvērtējumu un Padomes Ieteikumu (2010. gada 16. februāris) saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 126. panta 7. punktu, Padome ir izskatījusi Maltas stabilitātes programmas 2011. gada atjauninājumu, un tās atzinums⁽¹⁾ ir jo īpaši atspoguļots turpmāk sniegto ieteikumu 1. un 2. punktā. Ņemot vērā Eiropadomes 2011. gada 25. marta secinājumus, Padome ir izskatījusi Maltas valsts reformu programmu,

AR ŠO IESAKA Maltai laikposmā no 2011. līdz 2012. gadam rīkoties šādi.

1. Nodrošināt pārmērīga budžeta deficīta novēršanu 2011. gadā saskaņā ar EDP ieteikumiem, esot gatavai īstenot papildu

pasākumus iespējamo noviržu nepieļaušanai, un pieņemt konkrētus pasākumus, lai atbalstītu 2012. gada deficīta mērķu sasniegšanu. Samazināt augsto valsts parāda līmeni un nodrošināt atbilstīgu virzību uz VTM sasniegšanu. Lai pastiprinātu vidēja termiņa konsolidācijas stratēģijas ticamību, definēt vajadzīgos plaša mēroga pasākumus, sākot ar 2013. gadu un turpmāk, integrēt fiskālos mērķus saistošā, uz noteikumiem pamatotā daudzgadu fiskālā sistēmā un uzlabot budžeta izpildes uzraudzība.

2. Īstenot pasākumus pensiju sistēmas ilgtspējas nodrošināšanai, piemēram, paātrinot pensionēšanās vecuma pakāpenisku paaugstināšanu un piesaistot to paredzamajam dzīves ilgumam. Papildināt likumā noteiktu augstāku pensionēšanās vecumu ar visaptverošu un aktīvu novecošanas stratēģiju, neatbalstīt priekšlaicīgas pensionēšanās shēmas izmantošanu un veicināt privātus pensijas uzkrājumus.
3. Novirzīt izglītības rezultātus vairāk uz darba tirgus vajadzībām, jo īpaši veicot pasākumus, lai uzlabotu piekļuvi augstskolas izglītībai, un uzlabojot profesionālās izglītības un apmācības sistēmas efektivitāti. Veikt turpmākus pasākumus, lai samazinātu priekšlaicīgi mācības pārtraukumu skolēnu īpatsvaru, līdz 2012. gadam nosakot, izvērtējot un izmērot šīs rīcības iemeslus un izveidojot regulāru uzraudzības un ziņošanas mehānismu par pasākumu sekmības līmeni.
4. Pārskatīt un veikt nepieciešamos pasākumus, apspriežoties ar sociālajiem partneriem un ievērojot valstī pieņemto praksi, lai reformētu algu noteikšanas un algu indeksācijas mehānismu, lai nodrošinātu, ka algu izaugsme labāk atspoguļo darba ražīguma un konkurētspējas izmaiņas.
5. Stiprināt centienus samazināt Maltas atkarību no naftas importa, veicot ieguldījumus atjaunojamu energoresursu avotos un pilnībā izmantojot pieejamos ES līdzekļus, lai modernizētu infrastruktūru un veicinātu energoefektivitāti.

Briselē, 2011. gada 12. jūlijā

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs

J. VINCENT-ROSTOWSKI

⁽¹⁾ Paredzēts 5. panta 3. punktā Regulā (EK) Nr. 1466/97.